

97573



DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI

II. DİN ŞÛRASI
TEBLİĞ VE MÜZAKERELERİ
(23 - 27 KASIM 1998)

(I)

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	97573
Tas. No:	297.004 DİN. 3

ANKARA-2003

Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları / 584
İlmi Eserler / 93

Tashih

Abdil AKTAŞ
Mustafa KAYA
Yusuf APAYDIN
Ali Osman PARLAK

Dizgi

Mehmet KARADAŞ
Hasan EKİNCİ
Hüseyin DİL

Grafik

Recep KAYA

Baskı

Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Mat. Tic. İşl.
Tel: (0.312) 354 91 24

2003-06-Y-0003-584
ISBN: Tk.No: 975-19-3325-0
ISBN: 975-19-3326-9

© Diyanet İşleri Başkanlığı

Dini Yayınlar Dairesi Başkanlığı
Derleme ve yayın Şubesi Müdürlüğü
Tel: (0.312) 295 73 06 - 295 72 75

GÜNÜMÜZ TOPLUMUNDA İMAN PROBLEMİ

Prof. Dr. Süleyman TOPRAK

Din insan için vazgeçilmez bir ihtiyaçtır ve dinin temeli imandır. Din dairesine girmek, malum olduğu üzere, inançla, imanla gerçekleşir. Buna göre, dinin aslı, esası iman olmuş oluyor. Bu sebeple, iman konusunda kendimizi sorgulayalım; imanla ilgili toplumumuzda görülen bazı problemlere parmak basalım, bu problemlerin çözümüne, belki böylece katkımız olur düşüncesiyle tebliğimize “*Günümüz Toplumunda İman Problemi*” konusuna seçtik.

İman, başarının, mutluluğun, sevgi ve saygının hoşgörünün, kısaca herşeyin başı, iman, insana güven duygusu veren, başarısını kolaylaştıran en büyük amil. Mü'min, Allah'a olan güveni ve O'nun yardımına olan inancı sebebiyle her türlü işinde daima daha başarılı olacağına inanır. Bu inanç onu başarıya götüren en büyük sebep olur. Çünkü başaracağına inanmak başarının yarısıdır. İnanan insan başarılı insandır.

İman, insanın davranışlarını düzenleyen, mü'minin -kanun ve polis ulaşamadığı noktalarda dahi- kendi kendisini kontrol etmesini sağlayan, onu her türlü yanlış hareket ve davranışlardan koruyan amillerin başında gelir. Çünkü inanan insan daima Allah'ın kontrolindedir; O'nun her şeyi işittiğinin, gördüğünün ve bildiğinin şuurundadır ve daha da önemlisi Allah katında yaptıklarından sorguya çekileceğinin bilincindedir. Ancak imandan beklenen bu neticelerin elde edilebilmesi için önce imanın sağlam, geçerli ve problemsiz olması gerekir. Halbuki zaman zaman şahit olduğumuz, yada duyduğumuz bazı olaylar günümüz toplumunda imanla ilgili problemlerin varlığını hatıra getirmektedir.

Bu problemlerden bir kısmına dikkat çekmek için burada, takdim etmek istediğim konuyu dört ana başlıkta sunmak istiyorum:

- 1- Bilgi eksikliği problemi ya da bilgi eksikliğinden kaynaklanan problemler.
- 2- Herşeyi akıl ve duyularla algılama isteği ve inanç konusunda bunun doğurduğu problemler.
- 3- Dış kaynaklı birtakım faaliyetler ve bunların sebep olduğu problemler.
- 4- Dinî kurallardan uzak ve sorumsuz yaşama arzusu.

Çok geniş bir alanı kapsayan ve belki de her birisi bir tebliğ konusu olabilecek boyutta olan bu dört ana başlık altında sadece problemleri dile getirmek, çözümlemeye yönelik tekliflerin üretilmesine yardımcı olmak maksadıyla bunlar üzerinde düşünmeyi temin

etmek hedeflenmektedir. Bilhassa inananların inanç konusundaki problemlerini bilmele-ri ve eksiklerini gidermelerine yardımcı olacak bir çerçeve çizmek için bu konuyu gün-deme getirdiğimi belirtmek istiyorum.

1- Bilgi Eksikliği

Bilgi eksikliği problemi hem inananları, hem de hak din olan İslâm'a inanma şerefi-ne henüz ulaşamamış olanları ilgilendiren bir problemdir. Çünkü bilgi eksikliği, Allah'ı, ahireti, melekleri ve diğer iman esaslarını tam olarak bilemedikleri için müslümanlar açı-sından problem olduğu gibi, İslâm'dan başka dinlere mensup olan, yahut da hiçbir dine inanmadığını söyleyen kişilerin hak dini kabul etmelerini engelleyen bir problem olarak onların karşısına da çıkmaktadır. Bu sebeple, bilgi eksikliği problemini müslümanlarda ve müslüman olmayanlarda görülen bilgi eksikliği olmak üzere iki ait başlıkta sunmak istiyorum:

a- Müslümanlarda Görülen Bilgi Eksikliği

İslâm'da inanılması gereken esaslar altı maddede özetlenir. Bunlar, Amentü'de ifade-sini bulan, Allah'a, peygamberlere, meleklerle, kitaplara, ahirete ve kadere iman olmak üzere altı iman esasından oluşuyor. Bu altı iman esası bir bütündür. Bölünme ve parça-lanma kabul etmez. Ayrıca bu esaslara inanırken bilerek inanmak önem arzeder. Biz bu-na ilmî tabiriyle **"tahkiki iman"** diyoruz. Yani kişinin inancını kendine göre makulleş-tirerek, bir akfî süzgeçten geçirerek, benim inandığım doğrudur, haktır şeklinde gerçek-leştirmesidir ki, bunu sağlayan sebeplerin başında bilgi gelir.

Ancak bir kimsenin inancını tahkik derecesine ulaştırmak için illa da filan ilmi tahsil etmesi veya şu kitabı, bu kitabı okuması gerekmez. Meselâ, mü'min Allah'a olan inan-cını taklitten tahkîke ulaştırmak için, yani yakînî bir iman, kesin bir iman haline getir-mek için, alemde tahkike ulaştırmak için, yani yakînî bir imanı, kesin bir iman haline getirmek için, alemde meydana gelen herhangi bir hadise, yahut bizzat kendisi veya ken-di dışındaki varlıklardan herhangi birisi üzerinde düşünmek suretiyle Cenab-ı Hakk'ın kudretini kavrarsa bunu gerçekleştirebilir. İnsan bunlar üzerinde düşündüğü zaman, yağ-murun veya karın yağışında, güneşin doğuşunda ve batışında, yahut insanın kendisine verilmiş olan birtakım özelliklerde, Allah'ın kudretini müşahade edebilir. Bunu müşahe-de ettiği an onda bir bilgi meydana gelir ve böylece onun Allah'a olan, O'nun büyüklü-ğüne olan imanı tahkîk derecesine ulaşmış olur.

Bilerek inanmak bütün inanç esaslarında büyük önem arzeder. Çünkü bilmeden ina-nıldığı zaman o inanç herhangi bir aksi fikir karşısında şekke, şüpheye dönüşebilir, sar-sıntıya uğrayabilir. Herkes böyle diyordu, ben de dedim, herkes böyle yapıyordu ben de yaptım tarzında taklit yoluyla meydana gelen bir inanç, herkes başka türlü inanınca baş-ka şekle de dönüşebilir. Yani inanç o zaman -Allah korusun- inkâra da dönüşebilir, ya-hut en azından inanca şüphe karışabilir. Bu sebeple, bilgi ile iman birbirinden farklı şey-ler olmalarına ve bilgi iman olmamasına rağmen, inançta bilgi çok önemlidir.

İnananlarda görülen bilgi eksikliğine açıklık getirmek için burada iman esaslarını te-ker teker ele alarak bazı örnekler vermek istiyorum.

aa) Allah'a İman Konusunda

İman esaslarının ilki olan Allah'a iman konusunda kendi kendimizi ve kendi toplumumuzu gözönünde bulundurup bu konudaki problemlerimizi tesbite çalışacak olursak, bir kere "Yaratıcımız olan Allah'ı tam olarak tanıyor muyuz?" diye kendi kendimize sormamız gerekir. Cenab-ı Hakk'ı tanımanın yolu O'nun isim ve sıfatlarını bilmekten geçer. Kur'ân ve sünnette Allah Tealâ'yı, kendisi ve Hz. peygamber bize tavsif etmişler, tanıtmışlardır. Öyle olunca, Allah Kur'ân'da kendisini nasıl tanıtmış ise yine Peygambere-miz de Allah Tealâ'yı bize nasıl tanıtmış, hangi isim ve sıfatları O'na atfetmiş, O'na vermiş ise Allah'ı bu şekliyle bilmemiz, bu şekliyle tanımamız gerekir. Tanıyor muyuz, tanımıyoruz muyuz noktasında, konunun biraz daha netlik kazanması için, bir örnek vermek istiyorum.

Toplumda zaman zaman, birtakım hata ve eksikleri görülen insanlara müslüman oldukları hatırlatılıp, Allah'ın emir ve yasakları konusunda daha duyarlı olmaları uyarısı yapıldığında onlar genelde iki tür tavır takınmaktadırlar ki ikisi de yanlıştır.

Ya ümitsizlik içinde: "Hocam, battı balık yan gider. Ben bu kadar ömür yaşadım, bu güne kadar geldim, Allah'a layık bir kul olamadım. Zaten mahvoldum. Bundan sonra mı kurtulacağım?" der ki, bu tutum yanlıştır. Çünkü Kur'ân-ı Kerim'de Allah Tealâ, rahmetinden ümit kesmenin kâfirlerin özelliği olduğunu bildiriyor. Yani, Allah'ın rahmetinden ümit kesenler ancak kâfirlerdir. Ve mü'minlere Cenab-ı Hakk "Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin"⁽¹⁾ buyurmak suretiyle kendi rahmetinden ümit kesmemeyi emrediyor. Yine Kur'ân-ı Kerim'de birçok yerde Allah Tealâ, bu tür hata ve kusurları olan insanların, hata ve kusurlarından vazgeçmeleri, durumlarını düzetmeleri, yani tevbe etmeleri ve kendisine itaata yönelmeleri halinde, günahlarını bağışlayacağını, zira kendisinden başka bağışlayanın bulunmadığını haber veriyor.

Böyle olunca, bir insanın kalkıp da Allah'ın rahmetinden ümit kesmesi ve nasıl olsa ben battım, nasıl olsa gittim tarzında bir tavır içerisine girmesi, insanı küfre kadar götüren bir tutum sergiler. Zira akaid kitaplarımızda Allah'tan ümit kesmek küfür olarak değerlendirilir. Fakat çoğu müslüman bunun farkında değildir ve Allah hakkında böyle bir inanç içerisine girer. Yani, ben şunu yaptım, bunu yaptım yahut şunları yapmadım, nasıl olsa Allah beni affetmez demek, Allah'ı yeteri kadar tanıyamamaktan, kısacası bilgisizlikten kaynaklanan bir problemdir.

Veya ikinci bir tavırla karşılaşılr; vurdumduymaz tavrı. Birincisi tamamen ümitsiz, ikincisi de Cenab-ı Hakk nasıl olsa "Gafuru'r-Rahim=Çok bağışlayan, çok esirgeyen"dir, ben ne kadar suç ve günah işlesem de Allah affeder diyenlerin tavrıdır. Bunlar bazan daha da ileri giderek, baksana ben bari şunu şunu yapmıyorum, diyerek kendilerini başkalarıyla da kıyaslarlar.

Şunu hiçbir zaman hatırdan çıkarmamak gerekir ki, din bir bütündür. Kur'ân ve sünnet çerçevesinde din ele alındığında bu bütünlük içerisinde değerlendirmek mecburiyeti ortaya çıkar. Zira Peygamber efendimiz hadislerinde mü'minlerle din yönünden kendilerinden daha üstün olanlara bakıp onlar gibi olmaya çalışmayı tavsiye ediyor, dünya yö-

(1) Zümer, 39/53.

nünden de tam tersini öğütüyor. Günümüzde ise bu tersine çevirilmiş dünya yönünden daha üstün olanlara bakılıyor, onlar gibi olmaya çalışılıyor. Din, yönünden ise kendinden daha aşağı olanlara bakılıp, hiç olmazsa ben bari şunu şunu yapıyorum, yahut namaz kılmıyor, oruç tutmuyorsam da falan gibi haramları da işlemiyorum, içkim yok, kumarım yok vs. diye kendine üstünlük sağlamaya çalışılıyor. Halbuki bir suç işlemek insana diğer bir suç işlemeye hakkını vermez, onu işlemeyi mübah kılmaz.

Diğer taraftan, Hz. Peygamber'in saadet asrında yaşayan insanlara, Allah'ın Kur'ân'da övdüğü ve bize örnek nesil olarak gösterdiği ashaba bakıldığında, namaz kılmayan bir sahabe görülmez. O dönemden böyle bir müslüman tipine rastlanmaz. Yani hem müslüman olan, hem de namaz kılmayan, hem müslüman olan, hem içki içen, hem müslüman olan, hem zina yapan, hem müslüman olan hem oruç tutmayan, yani emirleri yerine getirmeyen yasakları işleyen bir müslüman tipini o gün için bulamıyoruz. Onlar da bizim gibi insan değil mi? Onlar bizim yaptığımız, yahut da bizim toplumumuzda bazı müslümanların davranış olarak ortaya koyduğu şeyleri yapmak istemiyorlar mı? diye bir soru akla gelebilir. Elbette onlar da istiyorlar. Ancak Cenab'ı Hakk helal olanları vermiş, helal olan yollardan bütün arzuların ve isteklerin tatmin olabileceğini bildirmiştir. O halde, helal olan bütün kapılar açık, haram olan bütün kapılar da kapalıdır. Günümüz insanı ise bazan durumu tersine çeviriyor, helal olan kapıları kapatıyor ve haram olanlardan istifade etmeye kalkışıyor.

Burada şunu da belirtmek gerekir. Cenab-ı Hakk'ın Gafuru'r-Rahim olduğunu, söyleyen bu ikinci kesim, yani diğer bir ifade ile vurdum duymaz kesim, emir ve yasaklar konusunda daha az duyarlı davranan kesim, aynı zamanda Allah Teala'nın "Azizun Züntikam" olduğunu, "*Seriu'l-Hisab*" ve "*Şedidu'l-ikab*" olduğunu unutuyor adeta. Bunların hepsi de Allah'ın isimleridir. O hem *Seriu'l-Hisab*'dır, hem *Şedidu'l-ikab*'dır. Yani hem hesabı süratli olanıdır; hem azabı şiddetli olanıdır, hem Azizun Züntikam'dır, kendisine isyan edenlerden intikamını alandır; hem de Erhamu'r-Rahim'indir, merhamet edenlerin en merhametlisidir. Ama bütün bunlar, O'nun kendisini bize tanıttığı isim ve sıfatlarıyla gereği gibi tanıyamamaktan- bilememekten kaynaklanmaktadır. Eğer Allah Teala tam olarak tanınmış olsa bu türlü hatalara düşülmez, ne O'nun rahmetinden ümit kesilir, ne de azabından emin olunur.

İşte bunlar, Allah'ı tam tanıyamama probleminin iki türlü tezahürünü oluşturuyor ve toplumda zaman zaman bu tür insanlarla karşılaşılıyor.

Diğer taraftan, Allah her şeye kadirdir diyoruz. Allah her şeyi bilir diyoruz. Allah'ın ilminin, kudretinin, işitmesinin, görmesinin her hususta sınırsız olduğuna inandığımızı söylüyoruz. Ama fiil ve davranışlarımıza sıra geldiğinde bakıyoruz, bazılarımız bazı fiilleri yaparken sanki Cenab-ı Hakk'ın her şeyi gördüğünü, bildiğini gözardı ediyor. Bunun sebebi, Allah Teala'yı tam anlamıyla bilmeyişimiz, tanımayışımızdır. Halbuki Peygamber efendimiz, Cibril Hadisi diye bilinen meşhur hadisinde mü'minleri üç gruba ayırıyor, Birincisi iman makamı, ikincisi işlâm makamı, üçüncüsü de ihsan makamında olanlar. İman makamında olanlar Allah Teala'ya inanıyor. İşlâm makamında olanlar Cenab-ı Hakk'a teslim oluyor, itaat ediyor. İtaatta kusur etmiyor, emir ve yasaklar konusunda ihmalkâr ve

hatalı hareket etmiyor. İhsan makamına gelince, ihsan makamında olanların Allah'ı görüyormuşçasına hareket etmesi söz konusudur. Peygamber efendimiz: "İhsan, Allah'ı görüyormuşçasına O'na ibadet etmendir. Eğer sen O'nu görmüyorsan da O seni görüyor."⁽²⁾ buyuruyor. Bunun anlamı, inanan insanın her an Cenab-ı Hakk'ın kendisini gördüğü şuru içerisinde olmasıdır. İşte böyle bir insanın hata yapması, emirlere muhalefet etmesi söz konusu olmaz. Ve asıl istenen de budur. Yani ihsan makamında olmaktır.

ab) Peygamberlere iman Konusunda

Peygamberlere iman konusuyla ilgili problemlerimiz var mı diye baktığımızda, hemen hemen hepimizin, bütün toplum fertlerinin Hz. Peygamber'i tam olarak tanımadığı problemiyle karşılaşırız. Evet Hz. Peygamber bilinmiyor Hz. Peygamber'i bilmek nasıl olur? Yani falanın oğlu, filan zamanda doğdu, filan yerde yaşadı, falan yıl peygamber oldu, şu kadar yıl peygamberlik yaptı, filan zamanda vefat etti, filan zamanda hicret etti gibi tarihi bilgileri ezberlemekle mi? Evet, bunlar da lazım, ama tek başına yeterli değil.

Hz. Peygamber'i tanımanın yolu, çoğumuzun kütüphanesini süsleyen ama kafalarımızı bir türlü süsleyemeyen o ciltler dolusu hadis kitaplarındaki, Allah'ın kendisini bize "üsvе-i hasene=en güzel örnek" olarak gösterdiği halde örnek almakta ihmal ettiğimiz, fiilleri ve sözleri ile Hz. Peygamber'i bilmektir. Yani onun hadis-i şerifleri bilinecek, onun hayata bakışı anlaşılacak. O hangi meselede nasıl davranmış nasıl hareket etmiş, müslümanlarla olan ilişkileri nasıldır, gayr-i müslimlerle olan ilişkileri nasıldır, aile fertleriyle olan ilişkileri nasıldır, konu komşusuyla olan ilişkileri nasıldır? Bunları bildiğimiz, Hz. Peygamber'i bu şekilde tanıyıp örnek aldığımız zaman, sanırım problemlerimiz kendiliğinden çözülür.

Yine toplumumuzda Peygamberimizin ve diğer peygamberlerin bazı özelliklerinin tam olarak bilinmeyişinden de bir takım problemler doğmaktadır.

Mesela, peygamber efendimizin Kur'ân-ı Kerim'de bildirilen ayet-i kerimeyle sabit en önemli özelliklerinden birisi de "Hatemu'l-Enbiya" olmasıdır. O, Hatemu'n-Nebiyin'dir, Kur'ân-ı Kerim'in tabiriyle, tüm peygamberlerin sonuncusudur⁽³⁾ Ondan sonra hiçbir insan peygamber olarak gönderilmeyecektir. Durum böyle iken bazıları çıkıyor, risalet iddiasında bulunuyor, Allah'tan vahiy yoluyla bilgi aldığını iddia ediyor. Hatta bunu dünya gündemine getiriyor. Televizyonlarda, basın ve yayın organlarında iddialarını yaymaya ve savunmaya çalışıyor. Bu iddia sahipleri, ne gariptir ki, kedisine taraftar da buluyor. Bunlar kimlerden taraftar buluyorlar? Bunlara kim destek veriyor? Tabii ki cahil insanlar. Yani peygamberi tanımayan, peygamberin özelliklerini bilmeyen insanlar.

Halbuki Hz. Peygamber'in son peygamber olduğunu Kur'ân-ı Kerim'de Allah ona "Hatemu'n-Nebiyin=Peygamberlerin sonuncusu"⁽⁴⁾ sıfatını vererek bildiriyor. Hadis-i şerifte de Peygamberimiz "Risalet ve nübüvvet kesildi. Benden sonra ne bir nebi, ne de bir rasul vardır."⁽⁵⁾ diyor. Durum böyle iken bazıları çıkıp, nebi ve rasul kelimeleri ara-

(2) Bkz. Buhari, Sahih, IV/20; Müslim, Sahih, I/37.

(3) Bkz. Ahzâb, 33/40.

(4) Ahzâb, 33/40.

(5) Tirmizi, Sünen, II/51.

sındaki farkı öne sürerek, nübüvvet kesildi ama risalet devam eder gibi sözlerle kendisinin, yahut birilerinin rasul olduğunu iddia ediyor. Bazıları da bu ayırımı dahi gerek duymadan doğrudan doğruya peygamberlik iddiasında bulunuyor, etrafında toplanan insanları, kendilerine Allah'tan vahiy geldiğine inandırmaya çalışıyorlar.

Şüphesiz bu tür iddialarda bulunanların ne dinle, ne imanla, ne de İslâm'la hiç bir ilgisi kalmaz. Çünkü Cenab-ı Hakk peygamberlerine vahiyetmiştir. Peygamberlerin dışındaki insanlara, mesela Hz. Musa'nın annesine de Allah'ın vahiy sözkonusudur, ama bu vahyin lugat manası olan "bildirmek, haber vermek, ilham etmek" anlamındadır. Peygamberlere gelen vahiy türünden herhangi bir vahiy, diğer insanlara gelmemiştir ve gelmeyecektir. Hal böyleyken, birileri çıkıp hem risâlet iddiasında bulunuyor, hem de "ben dine bir ekleme yapmıyorum" diyor. Bunu diyemez çünkü Allah: "Bugün size dininizi tamamladım"⁽⁶⁾ buyuruyor. Adama sormazlar mı ki, "pekiyi ekleme yapmıyorsan bu emirler ve yasaklar ne oluyor?" Filana söyle, şöyle söyle, şöyle yapsın, filan böyle yapsın deniliyor. Bunlar eğer Allah adına yapılırsa, din adına yapılırsa tabii ki bu tür şeylere kulak vermemek için peygamberi tanımak, peygamberin özelliklerini iyi bilmek lazımdır.

Şimdi de bir başka misâle Hz. Peygamberle ilgili bir başka hataya ve probleme daha dikkat çekmek istiyorum. Adamın biri çıkıyor ve Hz. Peygamber için diyor ki: "O araptır, Kur'ân ve hadisler de arapçadır. Öyleyse o arapların peygamberidir. Binaenaleyh, O'nun peygamberliği bizi de, başka milletleri de ilgilendirmez." Eğer art niyetli değilse büyük bir cehaletin eseri olan böyle bir sözü duyunca, Kur'ân'ı bilen, Hz. Peygamberi tanıyan, onun sıfatlarını kavramış olan bir insan güler geçer, ciddiye almaz. Çünkü Kur'ân-ı Kerim'de "ey araplar" diye başlayan bir tek ayet yoktur. Ama "ey insanlar" diye başlayan, "ey mü'minler" diye başlayan, "ey kâfirler", "ey münafıklar", "ey ehl-i kitap, yahudiler hıristiyanlar" diye başlayan, bütün bu topluluklara hitap eden bir çok ayet vardır. Kur'ân-ı Kerim incelendiğinde bu husus açıkça görülür.

Kaldığı Kur'ân-ı Kerim'de bir çok yerde, bir yerde de değil, bir çok yerde Hz. Muhammed'in bütün insanlara peygamber olarak gönderildiği açıkça zikredilir. Bunlardan birinde Allah Tealâ: "Biz seni bütün insanlara ancak müjdeleyici, uyarıcı olarak gönderdik; fakat insanların çoğu bunu bilmezler."⁽⁷⁾ buyuruyor. Bir diğer ayette de: "De ki; Ey İnsanlar! Gerçekten ben sizin hepinize, göklerin ve yerin sahibi olan Allah'ın elçisiyim."⁽⁸⁾ buyurulmaktadır. Böylece bütün insanlara gönderildiği Allah tarafından bildirilen bir peygamberin kalkıpta sadece araplara gönderilen bir peygamber olduğunu iddia etmek, Kur'ân-ı Kerim'in bu ayetlerini reddetmek, Cenab-ı Hakk'a sen bilmezsin ben bilirim demektir âdeti. Bu tür iddialara kim kulak verir? Şüphesiz buna cahil insan, Kur'ân'daki bu hükmü, peygamber aleyhisselâmın en önemli özelliklerinden, diğer peygamberlerden farklı olan yönlerinden birinin de bütün insanlığa gönderilmiş peygamber olduğunu bilmeyen insan kulak verir.

O bakımdan, müslümanlar Hz. Peygamberi tanımak, onun özelliklerini ve hayatını iyi bilmek mecburiyetindedirler. Tekrar ediyorum. Hayatını bilmek derken şurada doğru,

(6) Mâide, 5/3.

(7) Sebe', 34/28.

(8) A'râf, 7/158.

şurada yaşadığı, şuraya gitti, buraya geldi, burada vefat ettiği tarzındaki hayat hikayesini kasetlemiyorum. O'nun özelliklerini, sünnetini, onun davranışlarını, O'nun hadislerini ve hadiselerine bakış açısını tümüyle bilmeyi kastediyorum.

ac) Meleklerle İman Konusunda

İman esaslarından bir diğeri, meleklerle iman konusudur. Toplumumuzun meleklerle iman konusunda da problemleri var mı? diye sorulacak olursa, cevabımız evet olacaktır. Her konuda olduğu gibi bu konuda da problemlerimiz var maalesef. Hangi tarafından tutarsak tutalım, mutlaka toplumumuzun bir takım problemlerle karşı karşıya olduğunu görüyoruz. Mesela meleklerin özelliklerinden birisi de onların insanlar ve cinler gibi erkeklik ve dişiliklerinin olmaması, evlenip çoğalmamalarıdır. Ama kurban bayramı yaklaştığında kartpostal satıcılarının yanından geçerken bir göz atıldığında binbir çeşit kart arasında koçun boynuzundan tutmuş kanatlı çıplak kadın resimleri de görülür. Bunlar güya melek resimleridir, meleği tasvir eder ve bazı dindar müslümanlar da -öbür resimli kartları almaz ama meleğin çıplağı olunca o zarar vermez-onu alır, eşine dostuna gönderir veya birisi gönderdiği zaman çerçeveletip evin köşesine asar.

Meleklerin bu şekilde kadın suretinde tasvir edilmesi yine cehaletten kaynaklanan en büyük hatalardan biridir. Çünkü Kur'an-ı Kerim'de, meleklerle Allah'ın kızlarıdır diyenlerin müşrikler olduğu bildirilir.⁽⁹⁾ Zira onlara göre erkek evlat makbuldür, kız evlat makbul değildir, kız evlat o toplumda ar sebebi, utanç sebebidir. Onun için onlar kötü olan şeyleri Allah'a, iyi olanı da kendilerine nisbet ediyorlar. Erkek çocuklar kendilerine, kızlar Allah'a melekler de Allah'ın kızları. Cenab-ı Hak yine Kur'an'da onlara: "Yoksa biz melekleri onların gözü önünde kız olarak mı yarattık?"⁽¹⁰⁾ sorusunun sorulmasını emrediyor. Yani, onları yaratırken benim yanımda mı idiler de onları kız olarak yarattığımı gördüler?" diyor. "Allah, onların isnat edegeldiklerinden yücedir, münezzehtir."⁽¹¹⁾ Meleklerin bu şekilde tasvir edilmeleri islâm inancıyla bağdaşmaz. Ama bir çok cahil müslüman bunun farkında değildir. Hatta bazı yerlerde ibadethanelerin duvarlarının dahi bu şekilde, melek tasvirleri diye kadın resimleri ile süslediği söylenmektedir.

Yine melekler konusunda bir hususa daha dikkat çekmek istiyorum. Meleklerin görevleri arasında insanların her yaptığını kaydetme de vardır. Yani her insanın görevli iki melek tarafından iyilik ve kötülükleri kaydedilmektedir. Bu kayıt işi nasıl olmaktadır? Tabii o gün için kamera veya bilgisayar, yahut bugünün teknolojinin verdiği diğer imkânlar mevcut olmadığı için, Kur'an her çağa hitap ettiğinden, bu husus o günün insanının da, bugünün insanının da anlayabileceği kitap ile yazma ile ifade edilmiştir. Yani amel yazılıyor. Türkçede amel defteri diyoruz, Kur'an-ı Kerim'de bu kitap diye geçer. Herkesin kitabı mahşer gününde açık olarak kendi eline verilecek ve: "Kitabını oku"⁽¹²⁾ denecek. Kur'an'da Allah: "Bugün sana hesap sorucu olarak kendi nefsin yeter"⁽¹³⁾ diyor. Yani kitabını okuduğu zaman herkes akıbetini bilecek.

(9) Bkz. Sâffât, 37/149-150; Tûr, 52/39.

(10) Sâffât, 37/150.

(11) Sâffât, 37/159.

(12) İsrâ, 17/14.

(13) İsrâ, 17/14.

Hatta insanların amel defterini okuduğu zamanki hallerini de Cenab-ı Hakk bize haber veriyor. Kâfir olanlar, günahkâr olanlar diyecekler ki, ah keşke bu amel defterimiz bize verilmeseydi, keşke biz toprak olup gitseydik, çürüseydik de bir daha tekrar dirtilmeseydik.⁽¹⁴⁾ Yani onlar, o gün insan olmaktan bile artık pişmanlık duyacaklar. Ama mü'minler, amel defterleri sağından verilenler, Kur'ân-ı Kerim'in tabiriyle, onlar da karnesini alıp da sınıfını geçtiğini gören öğrenci gibi sevinç içinde "işte kitabım, alın, okuyun."⁽¹⁵⁾ diyecekler.

Bütün bunları, Allah Tealâ, insanların amel defterlerini, yaptıkları iyilik ve kötülükleri tesbit eden ve kendilerine, Kur'ân-ı Kerim'in tabiriyle Kiramen-Katibin denilen - amelleri muhafaza ettikleri için bunlara hafaza melekleri de diyoruz- bu iki görevli meleğin her yaptığımızı tesbit ettiği şuuruyla hareket etmemiz. için haber veriyor. Bir kamera karşısında bile insan istediği gibi hareket edemiyor, her istediğini yapamıyor, her istediğini konuşamıyor, her söylediğine ve yaptığına nasıl dikkat ediyorsa melekler konusunda bilgisi tam olan, görevli meleklerin her yaptığımızı kaydettiğini bilen insanın da hareketlerinde, fiillerinde, sözlerinde böyle dikkatli olması söz konusu olacaktır. Eğer bir insan, meleklerle inandığını söylüyor; ve bu şekilde hareket etmiyorsa, işte o zaman bu konuda da problem var demektir.

ad) Kitaplara İman Konusunda

Acaba kitaplara iman konusunda problemlerimiz var mı? Şimdi de onu araştıralım. Önce "Kur'ân-ı Kerim'i tanıyor muyuz?" diye soruyoruz kendi kendimize. Ve cevabımız evet oluyor. Ama nasılinı araştırdığımızda pek çoğumuzun arapça gördüğü her kitabı Kur'ân-ı Kerim sandığı ortaya çıkıyor. Eğer bir kitap Arapça yazılmış yahut arap alfabe-siyle yazılmış ise, içinde yazılan ne olursa, Kur'ân sanıyor, saygı ve hürmet gösteriyoruz. Maalesef Kur'ân'ı tanımadığı, arapçayı da bilmediği için pek çok müslüman, bazan osmanlı türkçesiyle yazılmış olan kitapları, hatta gazete parçalarını dahi arapça diye ye-re atmamaya, üstün tutmaya çalışıyor.

Yine soralım kendi kendimize; Kur'ân-ı Kerim'in Allah Teala tarafından gönderilmiş olan ilâhî kitaplar içerisinde ilâhî kitap olma özelliğini koruyan tek kitap, yegane kitap olduğunu biliyor muyuz? diye. Tabii ki bu soruya cevap verebilmek için ilâhî kitap olmanın özelliklerini bilmek gerekir. İlâhî kitap olmanın iki özelliği vardır:

1- Vahye istinat etmek. Yani ilâhî kitap vahye dayanmalı, vahiy yoluyla indirilmiş olmalıdır.

2- Allah'tan geldiği şekliyle bozulmadan ve değişmeden bize kadar nakledilmiş, ulaşmış olmalıdır.

Birinci özellik, Tevrat, İncil, Zebur ve Kurân'dan oluşan bütün ilâhî kitaplar ve sahi-feler için söz konusudur. Ama ikinci özelliğe, yani bize kadar bozulmadan, tahrif edilme-den, insan eli karışmadan nakledilmiş ve gelmiş olma özelliğine gelince, Kur'ân-ı Ke-rim'den başka hiçbir ilâhî kitapta bu özelliği bulmak mümkün değildir. Bugün ne Tev-

(14) Bkz. Hakkâ, 69/25-27.

(15) Hâkka, 69/19.

rat'ta ne de İncil'de bu özellik vardır. Zaten Zebur ve sahifelerle ilgili bize kadar ulaşan hiçbir şey yoktur.

Öyleyse, Allah'tan geldiği şekliyle muhafaza edilen, dolayısıyla ilâhî kitap olma özelliğini taşıyan ve elimizde mevcut olan yegane kitap Kur'ân-ı Kerim'dir. Bunu her müslümanın bilmesi lazımdır. Eğer bunu bilmezse, o zaman kurtuluş İsa Mesih'tedir diyen, yahut kurtuluş istiyorsanız bizim broşürlerimizi alın, bize kulak verin vb. yayınlar yapan misyonerlerin propagandalarına kulak kabartır. Zira bir adam dünya üzerinde tek geçerli akçenin, paranın var olduğunu ve onun da kendi cebindeki para olduğunu bilirse, o zaman kendi parasının dışındaki paraların hiçbirine rağbet etmez, değer vermez, hatta dönmüş bakmaz bile. Ama bunu bilmiyorsa, diğerlerine de iltifat edebilir.

Öyleyse, bir müslüman, Kur'ân-ı Kerim'in geçerli olan tek ilâhî kitap olduğunu ve Kur'ân-ı Kerim'den başka kurtuluşa götürecek herhangi bir kitap olmadığını bildiği zaman, bütün dünyanın kitaplarını toplayıp getirselere, istedikleri kadar yıldızlayıp süsleseler, hiçbirine iltifat etmez ve bizim yanımızda değerli ve geçerli olan yegane kitap Kur'ân-ı Kerim'dir der.

Şimdi de bir başka soru yöneltmek istiyorum. Acaba müslümanlar, Kur'ân-ı Kerim'in insanlığın tüm ihtiyaçlarına karşılık verdiğini biliyorlar mı? Gelişinden kıyamete kadar insanlığın ihtiyaç duyduğu tüm hükümlerin, esasların Kur'ân-ı Kerim'de mevcut olduğunu biliyorlar mı? Eğer bunu bilirlerse, o zaman "Kur'ân'ın devri geçti", "O İslâm'ın belli bir dönemdeki uygulamasıdır" diyenlerin, yahut reform istekleri, veyahut da modernlik adına Kur'ân-ı Kerim'in hükümlerinin uygulanamazlığı iddialarını yaymaya çalışanların sözlerini duydukları zaman -müslüman mahallesinde salyangoz satılmaz misali- bunların hiçbirine iltifat etmezler. İltifat edilmediği, taraftar bulamadığı zaman da bu tür düşünceler toplumda yayılmaz. Veya bunları yaymaya çalışanların sözü ağzına tıkanır, sen ne diyorsun be arkadaş, Kur'ân-ı Kerim senin dediğin gibi değil, bizim bildiğimiz ve inandığımız gibidir denir ve bu tür asılsız iddaların tesirinde kalınmaz.

Ama bu bilinmediği zaman, Kur'ân-ı Kerim'in Allah'tan geldiği şekliyle muhafaza edildiğini ve kıyamete kadar Cenab-ı Hakk'ın koruması altında olduğunu bilmediğimiz zaman ki bunlar hep ayetlerle sabittir,⁽¹⁶⁾ yahut Kur'ân-ı Kerim'in insanların ihtiyaç duyduğu dünya ve ahiret saadetini insanlığa sağlayabilecek tek kitap olduğunu bilmediğimiz zaman ve yine Kur'ân-ı Kerim'in hükümleri tümüyle uygulandığı zaman dünyanın en rahat ve ahiretin de en mesut insanları olacağımızı bilmediğimiz zaman, işte o zaman bu bilgisizliğimizden problem doğuyor. Ve kalkıyor bazıları, hem müslüman olduğunu söylüyor, hem de Kur'ân'ın filan hükmü var ya, o bu çağda uygulanamaz diyor.

Dikkat edilirse bu söz, Allah'a cahillik sıfatı vermeye, O'nun ilim sıfatını inkârâ kadar götürür ve Allah Teala'ya olan imanı zedeler. Çünkü böyle bir insan, hem Allah'a, peygambere, Kur'ân'a inandığını söylüyor, hem de sanki Allah'a sen bilmezsin Ya Rabbi, ben bilirim diyor âdeta. Bir kere bilmemekle rablık bir arada olmaz, bilmiyorsa Rab olamaz. Ve eğer bir kimse rabbine bilmez derse, o da rabbine kul olmaz. Yani iman da-

(16) Bkz. Hicr, 15/9.

iresinden dışarıya çıkmış olur. O bakımdan toplumumuzda kitaplara iman konusunda da Kur'ân-ı Kerim açısından problemler var. Hakikaten Kur'ân-ı Kerim'i bilmiyoruz.

ae) Ahirete İman Konusunda

Toplumumuzda Ahirete iman konusunda da yine bilgi eksikliğinden kaynaklanan problem var. Halbuki ayet-i kerimeye bakıldığında, Kur'ân-ı Kerim'in baş tarafında, Bakara suresinin ilk ayetlerinde mü'minlerin özelliklerinden birinin de onların "ahirete kesinlikle inanmaları"⁽¹⁷⁾ olduğu belirtilir. Buradaki iman, şeksiz, şüphe-siz, kesin imandır. Mü'minler ahirete de kesin olarak inanırlar. Ama kesin olarak ahirete inanması gereken mü'minlerden bazıları, halâ: "Biz öldükten, çürüyüp toprak olduktan sonra gerçekten tekrar diriltilecek miyiz?" sorusunu sormaktadırlar. Demek ki, daha imanla ilgili bu hususu tam olarak bilmiyorlar yahut biliyorlar da bu imanları henüz kesinlik derecesine ulaşmamış. Halbuki imanda kesinlik şarttır, şüphe olmamalıdır.

Öte yandan, imanın sahih ve geçerli olabilmesi için Allah ve Rasülü tarafından haber verilen şeylerin hepsinin doğru olduğu, aklın hakemliğine sunulmadan kabul edilmelidir. Halbuki, özellikle ahiret konusunda haber verilen şeyleri, inandığını söyleyen bir çok insan aklına danışıyor, aklın hakemliğine sunuyor. Mesela kabre koyduğumuz, berzah âlemine göçen insan, bizim gördüğümüz âlemin dışında bir âlemde yaşıyor. Ona göre kabir ya cennet bahçelerinden bir bahçe veya cehennem çukurlarından bir çukurdur. Orada azabı ve nimeti devam ediyor denildiğinde, bir müslüman: "Biz kabri açtık ve baktık, birşey göremedik, adam çürümüş, kemikleri bile kalmamış" diyebiliyor. Yani inandığını söyleyen bu insan, duyularıyla, dünyada bile algılama alanı son derece kısıtlı olan beş duyusuyla, gözüyle, kulağıyla berzah âlemini algılama alanı son derece kısıtlı olan beş duyusuyla, gözüyle, kulağıyla berzah âlemini algılamak istiyor. Yine Hz. Peygamber: "Kabirde azap çeken kâfir ve müşriklerin, yani inançsızların azap sesini, insan ve cinler hariç, ona yakın olan her yaratık işitir."⁽¹⁸⁾ diyor ki, buna hayvanlar da dahildir. Hatta peygamberimiz devamla: "Eğer ölülerinizi defnetmemenizden korkmasaydım insanlara da kabirdeki azap sesinin bir kısmını işittirmesi için Allah'a dua ederdim."⁽¹⁹⁾ buyuruyor. Yani göre göre ölünüzü götürüp o azabın içine bırakmazsınız diye böyle dua etmekten çekindim diyor Hz. Peygamber.

Demek ki Hz. Peygamber oradaki azap sesini kendisi duyuyor, duyduğunu haber veriyor. Nasıl ki Peygamber efendimize ashâbı ile birlikteyken Cebrail geliyor, vahiy geliyor ve O, ashâbına haber verdiği zaman, onlar Cebrail'i görmedikleri halde, bunu kabul ediyor, inanıyorlarsa ahiretle ilgili verdiği haberlerde de durum aynıdır. Allah ve Rasülünün haber verdiği şeylerin tümüne inanan insanların, duyularıyla algılamaya kalkışmadan ve akıllarına danışmadan, kabul etmeleri gerekir. Burada akıl sadece haber verilenlerin, imkânını araştırabilir, onların mümkün olduğuna hükmedebilir. Eğer haber verilen şey aklen mümkün ise ona iman gerekir.

Burada ahiret konusuyla ilgili, doğrudan değil de dolaylı bir inkârdan da söz etmek is-

(17) Bkz. Bakara, 2/4.

(18) Buhari, Sahih, II/92, 102.

(19) Müslim, Sahih, IV/2200.

tiyorum. Bazıları kalkıp doğrudan doğruya ben ahireti kabul etmiyorum, ahiret diye bir şey yoktur demiyor da, insanların bu konudaki cehaletlerinden de istifade ederek, dolaylı yoldan ahireti inkâr ediyor. Reenkarnasyon iddiası buna örnek verilebilir. Bunu iddia edenler, görüşlerine Kur'ân-ı Kerim'den de mesnet arayarak, bu Kur'ân'da da vardır, diye söze başlıyor ve bazı ayetleri kendi görüşünü destekleyecek şekilde manalandırmaya, yorumlamaya çalışıyor, te'vil ediyorlar. Böylece bunlar, indiği günden bugüne kadar on-dört asırdır hiçbir İslâm aliminin vermediği bir takım anlamlara bazı ayetleri manalandırarak, Kur'ân-ı Kerim'in desteğinde, Kur'ân-ı Kerim'in kesin inanç istediği ahireti temelden sarsan bir görüş ortaya koymaya çalışıyorlar. Bu, tamamen Kur'ân ayetlerini savunduğu fikre destek olacak şekilde, kendi hevasıyla yorumlamadır ve asla kabul edilemez.

Bu iddia aslında yeni bir şey de değildir. Reenkarnasyon inancı, daha ziyade hint kökenli dinlerde görülen, eskiden beri var olan bir inançtır ve Kur'ân-ı Kerim bunu reddetmektedir. Bunun eski literatürdeki adı "**tenasuh**"tur. Birileri kalkıp bunun adını değiştiriyor ve yeni bir şeymiş gibi takdim etmeye kalkışıyor. Bunu savunmak için bir kaç aktör de bulunuyor, onlarla raportajlar yapılıyor, yayınlıyor. Diğer taraftan ilim erbabı daha önce başka bir hayat yaşadığını iddia edenlerin söylediklerinin, bir çeşit akıl hastaları tarafından öne sürülen iddialar olduğunu belirtse de onların sesi pek duyulmuyor. Ne gariptir ki, bu iddialara taraftar da bulunuyor. Çünkü cahil insanları kandırmak ve avlamak her zaman kolay olmaktadır.

Bu bakımdan, özellikle iman esaslarıyla ilgili konularda, inancı zedeleyecek görüşleri bilebilmek ve onların tehlikesinden korunabilmek için, inananlar olarak her fert bile rek inanmak mecburiyetindedir. Herkes kabul ettiğini de, reddettiğini de bilerek kabul etmek veya reddetmek zorundadır.

af) Kadere İman Konusunda

Toplumumuzda Kaza ve Kaderle ilgili, özellikle kader konusuyla ilgili problemlerin varlığı da gözlenir. Mesela, toplumda insanlara sorarsanız, bir mezhep olarak ne tarihteki şekliyle bir Kaderiyye vardır, ne de Cebriyye vardır. Yani ne cebre inananlar bir ekol olarak mevcut, ne de kaderi inkâr edenler. Ama insan olarak, fert olarak inananlar arasında her ikisinin de bolca var olduğu görülür. İnsanlardan bazıları, bakarsınız kaderim buymuş ne gelir elden diyerek, kendi yaptıkları ile ilgili suçu kadere yıkmaya çalışır; bir kısmı da kaza ve kaderi tümüyle inkâr eder. Bu da gösteriyor ki, tarihte kaldığını zannettiğimiz bu iki ekolün mensupları günümüzde hala mevcuttur. İşte burada da yine kaza ve kader konusunda hakikaten Allah Teala'nın her şeyi bildiği ve O'nun ilminin eseri olarak kaza ve kaderi tesbit ettiğini bilememekten kaynaklanan problemlerimiz söz konusudur.

Bu konuyu daha fazla uzatmadan müslüman olmayanlarda görülen bilgi eksikliği ve bunun sonucunda ortaya çıkan problemlere geçmek istiyorum.

b- Müslüman Olmayanlarda Görülen Bilgi Eksikliği

Burada müslüman olmayanlardaki bilgi eksikliği ile kastımızın onların İslâm dini hakkındaki bilgisizlikleri olduğunu hemen belirtmek istiyorum. İslâm hakkında ya hiçbir şey bilmemek, ya da doğru bilgiler yerine yanlış şeyler bilmek şeklinde tezahür eden bu

durum, gerek onların kendileri, gerekse müslümanlar açısından bazı problemlere sebep olmaktadır.

Kur'ân-ı Kerim'de Cenab-ı Hak mü'minlere bir görev yüklüyor ve "sizden insanları hayra davet eden, iyiliği emreden ve kötülükten nehyeden bir topluluk bulunsun."⁽²⁰⁾ buyuruyor. Buradaki hayra davet etme, müslüman olmayanları İslâma davet etmektir. Çünkü İslâm mahza hayırdır, hidayettir. Öyle olunca inanan insanların yani müslümanların gayr-i müslimlere yönelik bir faaliyetlerinin olması gerekir. Nasıl ki Hz. Peygamber insanlara İslâmı tebliğ etme vazifesini yerine getirmek için Medine-i Münevvere'den ta Bizans kirasasına, İran kralına, Habeşistan'a mektuplar gönderiyor, onları İslâm'a davet ediyor ise, aynı şekilde insanlar İslâm'a davet edilmelidir. Çünkü Hz. Peygamber'den sonra bu görev ulemanındır, yani tüm müslümanlarındır. Ayet-i kerimede Allah Teala bu görevi müslümanlara yüklemektedir ve bunu yapmak, İslâmı tebliğ etmek farz-ı kifayedir. Bu farzı yerine getirmek mecburiyetinde olan müslümanlar, dünyayı doğru bir şekilde İslâm'dan haberdar etmek mecburiyetindedirler.

Bugün basın, yayın yoluyla, ister yazılı, isterse sesli ve görüntülü şekilde belli ölçüde bu görev yapılıyor. Ama buna fırsat verilmeyen, ya da bunun ihmal edildiği yerler de var. Oralarda insanlara İslâm ya hiç duyurulmuyor veya yanlış tanıtılıyor. Mesela, biz Şintoizmi, Budizmi nasıl tanıyorsak onlar da İslâmı o şekilde tanıyorlar. Belki de bir açık göz adam çıkıp insanların yeni bir dine ihtiyaç duydukları bir dönemde bir kitap yazıp bunu onlara -tabir caizse- din diye yutturmuş deniliyor onlara. Eğer bir de bu, ilim adamı sıfatıyla ve ilim adına söylenirse, bu yanlış bilgilerin sebep olabileceği problemler sanırım tahmin edilebilir. Batıda yayınlanmış olan ansiklopedik eserlerde Kur'ân'ın, yazarı Muhammed olan kitap diye tanıtılışı burada örnek olarak hatırlatılabilir. Yine aynı şekilde bu eserlerde İslâm da "Muhammedilik" olarak tanımlanır. Yani cihanşumul, tüm insanlığa gönderilmiş müstakil bir din değil de, İsevilik, Musevilik gibi belli bir kavme gönderilmiş bir din, Muhammed'in dini. Bu şekildeki eksik ve yanlış bilgiler, insanlarda İslâm'a karşı her hangi bir ilgi uyandırmamaktadır.

Halbuki o insanlar gerçek şekliyle Kur'ân'ı ve İslâmı tanıdıkları zaman, doğruyu gördükleri, yani gerçeği öğrenip bildikleri zaman hemen hidayete koşuyorlar. Roger Garudy, Yusuf İslam, Maurice Bucaille gibi örnekler herkesin bildiği isimlerdir. Bunların ülkemizde kitapları da neşredildi. Mesela, bunlardan tabip olan Fransız Maurice Bucaille, tıpla ilgili araştırmalar yaparken Kur'ân'la tanışıyor ve Kur'ân-ı Kerim'de yer alan insanın yaratılışıyla, üremesiyle ilgili bilgilerin o gün tıp literatüründe bulunmayan ve bulunma, imkanı da olmayan bilgiler olduğunu tesbit ediyor. Ancak elektromikroskopların icadından sonra gözlem ve deney sahasına giren ve insanlığın öğrenme imkanı bulduğu bu bilgilerin, yaklaşık on iki asır önce Kur'ân'da haber verilmiş olmasının, onun kaynağının ilahi olduğunu gösteren en büyük delil olduğunu söyleyen müellif, Kur'ân'ın insan sözü olamayacağını ısrarla vurgulamaktadır.⁽²¹⁾ Belki o da Kur'ân-ı Kerim'i, incelemeden önce Muhammed'in yazdığı kitap diye tanıyordu. Ancak o, Kur'ân-ı Kerim'i tanıdıktan

(20) Âl-i İmrân, 3/104.

(21) Bkz. Maurice Bucaille, Çev. M. Ali Sönmez, Tevrat, İnciller ve Kur'an.

sonra bu bilgilerin o gün için bir insan tarafından bilinmesi ve yazılmasının mümkün olmadığını anlamış ve bu onun hidayetine sebep olmuştur. Ne gariptir ki bir batılı Kur'an'ı öğrendikten sonra ondaki bilgilerle hidayete eriyor ve biz hala kitabımız olan Kur'an-ı bilmiyoruz.

Yine aynı şahıs dilimize "Tevrat İnciller ve Kur'an" adıyla çevirilmiş olan eserinde bu üç kitabı karşılaştırıyor ve diğerlerindeki tutarsızlıkları, Kur'an-ı Kerim'deki üstünlükleri tesbit ederek ortaya koymaya çalışıyor. Henüz müslüman olmadan önce yaptığı bu çalışmasında Kur'an-ı Kerim yanında diğerlerinin ele alınacak taraflarının olmadığını belirten yazar, bilhassa onlardaki tutarsızlıkların çokluğuna, Kur'an'da ise hiçbir tutarsızlık ve çelişkinin olmayışına dikkat çekiyor. Nitekim Allah Tealâ da, Kur'an-ı Kerim'in kendisi tarafından gönderilmiş olduğuna delil olarak onda çelişki ve tutarsızlıkların olmayışını gösteriyor ve : "Halâ Kur'an üzerinde gereği gibi düşünmeyecekler mi? Eğer o, Allah'tan başkasından gelmiş olsaydı onda elbetteki pek çok tutarsızlıklar bulurlardı."⁽²²⁾ buyuruyor. Nitekim, incelendiği zaman Kur'an-ı Kerim'de hiçbir çelişkinin olmadığı görülmektedir.

Bu sebeple, biz İslâmı doğru anlattığımız, insanlığa Kur'an-ı Kerim'i hakiki veche-siyle tanıttığımız zaman -ki bugün Kur'an-ı Kerim dünya dillerinin çoğuna tercüme edilmiştir ve isteyen insan bulabilme, görebilme imkânına sahiptir, ama yine de görmeyen ve bilmeyenler çoktur- onların da hidayete ermeleri söz konusudur. Yine basında çıkan haberlere göre Avrupa'nın bazı ülkelerinde İslâm Hıristiyanlıktan sonra ikinci büyük din haline gelmiştir. İslâm'ı tanımaları sebebiyle dünya ülkelerinin İslâm'a ve müslümanlara bakış açısı son zamanlarda çok değişmiştir.

Burada şunu da belirtemeden geçemeyeceğim. Bilhassa Batı'da İslâm'ın yayılışı, sırf kendisinin hak din olma özelliği ile olmaktadır, yoksa müslümanların bu alanda pek fazla gayretlerinin olduğunu söylemek güçtür. Halbuki, daha önce de belirtildiği gibi, tebliğ görevi müslümanlarındır.

2- Her Şeyi Akıl ve Duyularla Algılama İsteği

Herşeyi akıl ve duyularla algılama arzusu, materyalist düşüncenin ürünüdür. Bu istek, pek çok insanı akıl ve duyuların alanına girmeyen konularda dahi akıl ve duyularla algılayamadığı gerekçesiyle inkâra götüren sebeplerin başında gelmektedir. Nitekim bazılarının öne sürdüğü aklım almıyor, göremiyorum, algılayamıyorum, yahut gözümün gördüğünden başkasını kabul etmem gibi sözlerle bir takım gerçeklerin inkâr edilmesi, inanan ve inanmayan insanlar üzerindeki materyalist etkilerin sonucudur diyebiliriz. Çünkü materyalist düşüncelerin etkisinde kalan insanlar âdeta her şeyi duyularıyla algılama mecburiyeti hissediyorlar ve bu sebeple inanç konusunda bir takım problemlerle karşı karşıya kalıyorlar. Zira her şeyi duyularıyla algılamaya bile sınırlı ve yetersiz olduğunu unutuyorlar. Göz görme duyusudur, kulak işitme duyusudur ama gözle görülemeyen, kulakla işitilemeyen nice maddî varlıklar ve sesler vardır.

O halde, kendi algılama alanlarında bile yetersiz olan duyularla nasıl olur da alanları

(22) Nisâ, 4/82.

dışında kalan ve ancak haber verilmekle bilinebilen Allah, ruh, melekler, cinler ve ahiretle ilgili şeyler algılanamadığı için inkâr edilebilir? Eğer inkâr ediliyorsa, bunun sebebi ya bir takım akımların etkisi altında kalınması, ya da konu üzerinde derinliğine düşünmeden, akıl yürütmeden, bilmeden hüküm verilmesidir.

Bu tür düşüncelerin ortaya çıkması ve yayılmasında inananları şüpheye düşürmeyi amaçlayan dış kaynaklı bir takım faaliyetler de etkili olabilir. Şimdi de kısaca bunlardan söz etmek istiyorum.

3- Dış Kaynaklı Faaliyetler

Burada dış kaynaklı faaliyetlerle kastımız, müslümanlara yöneltilen ve daha çok onları imanlarında şüpheye düşürmeyi veya inançlarından uzaklaştırmayı amaçlayan ve çoğu dış kaynaklı olan fikirlerdir. Bunlar genellikle art niyetle ve çoğu kez iftira olarak ileri sürülen görüşlerdir. Mesela, tarihte bir çok kere gündeme getirilip her defasında gerekli cevaplar verilmiş olmasına rağmen, son zamanlarda Şeytan Ayetleri isimli kitabın sahibi tarafından tekrar aynı konunun gündeme getirilmesi gibi. Her mü'min, Kur'ân-ı Kerim'in "La Raybe Fih"⁽²³⁾ olan, yani hem Allah kelâmı olduğunda, hem de hükümlerinin doğruluğunda şüphe olmayan tek kitap olduğunu bilir ve inanır. Böyle olduğu halde, Kur'ân-ı Kerim hakkında insanları şüpheye düşürmek için zaman zaman bu tür fikirler temcit pilavı gibi ısıtılıp ısıtılıp yeniden gündeme getiriliyor.

Yine Hz. Peygamber'in şahsıyla ilgili bir takım iftiralar ve bunlarla meydana getirilmek istenen şüpheler burada örnek verilebilir. Daha önce de belirtildiği gibi, onun sadece Arapların peygamberi olduğu iddiası, veyahut onun rasullerin değil de sadece nebilerin sonuncusu olduğu iddiası, ondan sonra nebi gelmeyecek ama rasul gelebilir gibi iddiaların ortaya atılması da dış kaynaklı fikirlere örnek teşkil eder.

Ahiretle ilgili dış kaynaklı fikirlere de biraz önce zikrettiğimiz reenkarnasyon iddiası misal verilebilir. Yine gözüyle gördüğünden başkasını kabul etmediğini iddia ederek ahirette olacağı kesin olarak haber verilen hususların bir kısmını kabul etmeye yanaşmayan materyalist düşüncenin etkisinde kalmış olan insanların durumu burada örnek gösterilebilir.

Dine karşı geliştirilen, özellikle de batıda ortaya çıkan bir takım fikir akımları var. Bunlar zaman zaman İslâma karşı da öne sürülmeye çalışılıyor. Mesela, Ateizm bunlardan bir tanesidir ve batıda dinden kaçış sebebiyle ortaya çıkmıştır. Yahut Froydizm, Materyalizm gibi batıda ortaya çıkan, batılının kendi tahrif edilmiş dininden kurtulmak için ortaya koyduğu bir takım dinden kaçış izimleri, daha sonra her konuda batıyı örnek alan insanların cehaletleri yüzünden batının kendi dinlerine karşı yönelttikleri bu tenkitleri hak din olan İslâma karşı da yöneltmeye çalışmışlar, yahut İslâm'dan kaçışın bir sebebi olarak göstermeye çalışmışlar ve bazan körü körüne batıyı taklit ve modernlik uğruna bunu yapmışlardır.

Toplumda modernlik uğruna dine karşı çıkan, dinî yaşayışı gerçilik sayan, dinden uzaklaşmayı, dinsiz yaşamayı ise modernlik addeden, bu sebeple de kendi dininden

(23) Bakara, 2/2.

uzaklaşmaya çalışan insanlarla da karşılaşılabilir. İşte bu da dış kaynaklı, özellikle de batı kaynaklı ve insanları hak dinden uzaklaştırmak için ortaya çıkmış problemlerden biri olarak değerlendirilebilir.

Bu faaliyetlerin etkisinden kurtulmanın yolu ise yine bilgidir, bilim çağında dinini ve imanını en iyi şekilde bilmektir. Bilgi, insanı her türlü zararlı akımların etkisinden koruyan en iyi kalkandır. Bazı insanlar da sırf her istediğini yapabilme arzusuyla dine karşı çıkmaktadırlar.

4- Dinî Kurallardan Uzak ve Sorumsuz Yaşama Arzusu

Özellikle gençler arasında yaygın olan dinî kurallardan uzak, sorumsuz ve kayıtsız yaşama arzusu, yani bunların, her türlü behîmî arzularını, zevklerini tatmine yönelik yaşantı tarzını seçmeleri ve bunu tercih etmelerinden dolayı da bu yaşayışlarına engel olur yahut kendilerini en azından suçluluk psikolojisi içerisine sokar diye dine karşı kayıtsız kalma veya dine karşı cephe alma tarzında bir problemin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Toplumdaki insanların bir kısmı kayıtsız, sorumsuz yaşama her istediğini yapabilme arzusuyla dinden uzaklaşıyorlar. Yahut da dinden uzaklaştıkları takdirde istediklerini yapabileceklerini sanıyorlar. Fakat bunu yaparken Allah Tealâ'nın Kur'ân-ı Kerim'de "Bilesiniz ki, kalpler ancak Allah'ı anmakla mutmain olur, doyuma ve huzura ulaşır."⁽²⁴⁾ buyurduğunu unutuyorlar. Kalbin mutmain olması ve insanın ruhen doyuma ulaşması ancak Allah'a imanla gerçekleşir. Kalpten Allah inancı çıkarıldığı zaman maddi zevklerin hiçbiri insana inancın verdiği doyumu vermiyor ve bu şekilde kayıtsız yaşama arzusunda olan insanların çoğu, daha sonra hayattan zevk alamamanın verdiği ızdırapla ya hayatına son veriyor, ya da yeniden dine ve imana yöneliyor.

İntihar psikolojisi ve istatistikleri incelendiği zaman intihar eden insanların çoğunun, öyle zannedildiği gibi fakir ve yoksul insanlar olmadıkları, tam aksine dünya nimetlerine fazlasıyla sahip oldukları halde bunların kendisini tatmin etmediği, Allah'ın kendisine ibadet etmek için yarattığı halde, yaratılış gayesinden uzaklaştığı için huzursuz olduğundan hayatına son vermede çare arayanlar olduğu görülür. Hatta intihar edenlerden birinin şöyle bir not yazdığı nakledilir: "Hayatta bütün zevkleri tattım, ama tatmin olamadım. Acaba ölümü tatmakla tatmin olabilir miyim diye kendimi öldürüyorum." Evet böyle yazmış ve ölümü de tatmış; herhalde yine tatmin olmamıştır. Çünkü insanların ruhen doyuma ulaşması, tatmin olması, ancak yaratılış gayelerine yönelik faaliyetleriyle, yani Allah'ı tanıyıp O'na kul olmakla gerçekleşebilir. Allah'ı tanıyıp bilmeyen ve O'na kul olamayanların gerçek kalp huzuruna ermeleri imkânsız değilse bile pek güçtür.

Sonuç olarak bilgi ile iman birbirinden farklı şeylerdir, bilgi iman değildir. Ama bilgi iman için son derece önemlidir. Çünkü, özellikle bu tebliğimizde söz konusu ettiğimiz iman konusundaki problemlerin çoğunun bilgisizlikten kaynaklandığı ortaya çıkmıştır. Bu sebeple, din ve iman konusunda elde edilecek yeterli ve doğru bilgiler insanlığın iman konusundaki problemlerin çoğunun bilgisizlikten kaynaklandığı ortaya çıkmıştır. Bu sebeple, din ve iman konusunda elde edilecek yeterli ve doğru bilgiler insanlığın iman ko-

(24) Ra'd, 13/28.

nusundaki problemlerin çözümünde yardımcı olacak faktörlerin başında gelir. Bilgi çağı adını verdiğimiz çağımızda din ve iman konusunda da insanların yeterli bilgi sahibi olmaya yöneleceklerini umuyorum.

Beni dinleme lütfunda bulunduğunuz için hepinize teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.